

„In Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele“

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director fondator: SEVER URȘA

PUBLIKAȚIE EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XXVI Nr. 5 (150) *** DECEMBRIE 2022 *** 8 PAGINI ***

Aniversare

Revista *Cuibul visurilor* - La aniversare - 150 de numere

În peisajul cultural românesc, revista *Cuibul visurilor* (director fondator regretatul nostru profesor Sever Urșa) își aniversează tipărirea celui de al 150-lea număr, după 26 de ani de apariție neîntreruptă, fiind singurul periodic din România mediului rural cu o viață atât de lungă. Ținem să subliniem faptul că publicația aceasta a rezistat atâta timp grație ambiției și perseverenței corpului redacțional și, firește, continuă să reziste datorită ajutorului moral și financiar primit din partea Consiliului Local din Maieru, în frunte cu primarii aleși la conducerea acestei frumoase așezări ardelenice, dar și a numeroșilor sponsori cărora le mulțumim și pe această cale. Cu toții au înțeles utilitatea și importanța unei publicații care a contribuit la crearea unei imagini reale a faptelor măierenilor de ispravă, fiind remarcată atât pe plan județean, cât și național, atrăgând colaboratori de prestigiu din toate domeniile de activitate.

De-a lungul existenței sale ea și-a croit o structură proprie, a acceptat diversitatea de opinii, fiind deschisă permanent dialogului constructiv. Alături de dl. profesor Sever Urșa, din redacție au făcut sau fac parte: dr. Login Berende, Viluș Cărbune, Icu Crăciun, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Viorel-Daniel Partene, Mircea Prahase, Liviu Urșa, Alexandru Rațiu și dr. Lazăr Ureche, ultimi doi, din păcate, nemaifiind printre noi, iar din Germania îl avem colaborator permanent pe scriitorul Damaschin Pop-Buia.

Inițial, programul principal a fost publicarea de texte referitoare la istoria locală (de aici și un ușor parfum de epocă) și contemporană, consemnând evenimentele mai importante ce au avut loc la noi sau în localitățile limitrofe; în semn de respect față de limba română, am promovat de fiecare dată texte de calitate, indiferent de subiectele abordate. Nu o dată, în revista noastră au debutat tineri care au devenit viitoare condeie talentate ale culturii române.

Dacă, vreodată, veți avea curiozitatea să-i răsfoiți cele 150 de numere, le veți găsi pe site-ul

Asociației Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud (A.S.S.B.-N.), accesând link-ul *Cuibul visurilor*.

Revista *Cuibul visurilor* (genială metaforă rebreniană a Maierului nostru) își respectă, deopotrivă, atât cititorii, cât și colaboratorii. Lor le mulțumim și acum, la aniversare, le dorim *La mulți ani și viață lungă alături de noi*.

Aniversare

Cuibul visurilor, un miracol

(In memoriam SEVER URȘA)

Anul 1996, vara...

Cei doi domni din Maieru (Sever Urșa și Icu Crăciun, profesori și scriitori amândoi) au dat buza (ca să zicem așa!) în biroul meu de la Primăria orașului Beclean, unde îmi desfășuram, conștiincios și responsabil, activitatea mea de jurnalist de zi cu zi. Activitate pusă în slujba comunității locale, firește!

Oaspeții mei aveau asupra lor o servietă doldora de manuscrise și dactilograme, mărturisindu-mi, fără a sta prea mult pe gânduri, că ar dori să pună pe roate și ei, la Maieru, o revistă.

Revistă, mă? La Maieru?

Ceva în genul "Observatorului de Beclean", mi-au sugerat ei, publicație editată de Primăria și Consiliul local Beclean și "moșită" de subsemnatul, care mai aveam la activ revista "Pasaj" a Primăriei Bistrița și ceva vechime ca redactor al revistei "Minerva". Cu alte cuvinte, m-aș fi putut lăuda și eu cu ceva experiență în ale gazetăriei.

Prietenii mei erau atât de hotărâți și încrezători în forțele lor, încât am și purces, pe loc, la demararea generosului lor proiect.

Am stabilit rubricile, am selectat materialele și am făcut macheta celor 8 pagini. Și, val-vârtej, am plecat la cel care avea să continue toată treaba: cules și tehnoredactare.

BUN DE TIPAR: în aceeași zi.

Incredibil, dar adevărat!

Totul a fost preluat din calculator pe un CD. Care CD a ajuns a doua zi la IMPEX s.r.l. Bistrița.

Primul număr al revistei "Cuibul visurilor", cu Sever Urșa, director, și Icu Crăciun, redactor șef. O mândrețe de revistă. Un eveniment inedit.

La Maieru, mă?

Da, la Maieru!

Și au trecut de-atunci, iată, 26 de ani! Și în acești 26 de ani au apărut 150 de ediții. În medie, 6 numere pe an.

De 26 de ani, "Cuibul visurilor" există și rezistă!

La Maieru!

La țară, adică.

Un miracol!

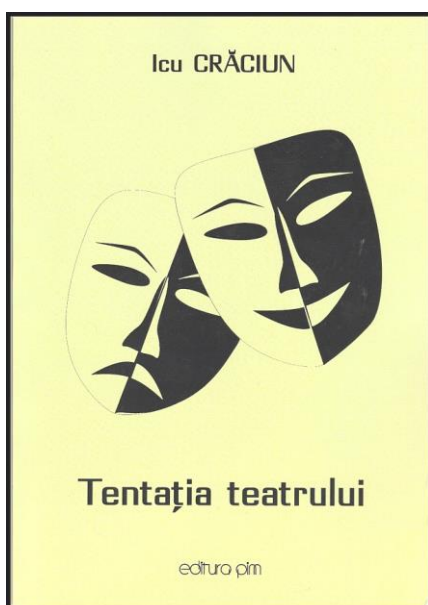
La mulți ani, "Cuibul visurilor"!

Cartea

Tentația Thaliei

Icu Crăciun este vicepreședinte al Societății Scriitorilor din Bistrița-Năsăud, șeful Reprezentanței Bistrița-Năsăud a Filialei clujene a Uniunii Scriitorilor din România, redactor-șef al revistei „Cuibul visurilor” din Maieru și redactor al publicației „Răsunetul cultural”.

Dincolo de aceste funcții, Icu Crăciun este un scriitor polivalent (prozator, dramaturg, eseist, publicist, critic și istoric literar) și extrem de prolific, este scriitorul care tace și face, cu alte cuvinte, lucrează la mai multe cărți deodată, editează aproape anual un volum, uneori, chiar două sau trei cărți în același an. Suflă

nobil, Icu Crăciun își răsfășă, an de an, prietenii și apropiații cu scriitura sa tipărită, oferită cu generozitate. Scrie ca și cum s-ar grăbi undeva. Întrebându-l, mi-a mărturisit că scrie dintr-un fel de teamă, are multe proiecte, iar timpul oricând s-ar putea să-și piardă răbdarea, așa că graba e mare. A nu se înțelege de aici că scrisul său este atins de superficialitate, nicidecum, dimpotrivă, e o scriitură adâncă, așezată, atent cântărită, care se citește cu plăcere. În proza lui te

(continuare în pag. 2)

Leon-Iosif GRAPINI

Aurel PODARU

Cartea**Tentația Thaliei***(continuare din pag. 1)*

cucerește, în special, construcția povestirii, ineditul ei, portretizarea, aglomerația de epitete și comparații seducătoare și reconfortante, umorul savuros. Romanul său biografic *Când vor înflori mălinii*, apărut în 2018, o construcție epică solidă, a cărui valoare este certificată și de nominalizarea lui la premiile Filialei Clujene a U.S.R., l-am citit fără a-l lăsa din mână.

Făcând un bilanț al cărților sale publicate, de la debutul editorial din 2003 (*În căutarea Graalului*) și până în prezent, dacă nu am greșit la numărătoare, se adună, în 20 de ani, 22 de titluri (șase romane, cinci cărți de proză scurtă, un volum de teatru, unul de reflecție, unul de istorie literară, șase de publicistică literară, unul de publicistică culturală și o antologie a autorilor măiereni).

La acestea se adaugă volumul *Tentația teatrului*, Editura PIM, Iași, 2022, (560 de pagini) apărut în vara acestui an, un proiect mai vechi, la care a lucrat efectiv în ultimii trei ani și pentru care s-a „înarmat” cu o uriașă bibliografie, fie achiziționată

contra cost de la anticariate sau librării online, fie împrumutată de la bibliotecă.

„Se știe că teatrul, aidoma presei, a îndeplinit și îndeplinește o funcție socială extrem de importantă, contribuind la îndreptarea moravurilor și cultivarea gustului estetic. Din păcate, după 1989, presa a câștigat teren în defavoarea teatrului, deși nu încapă îndoială că valoarea unei producții dramatice este semnificativ superioară textului jurnalistic”, scrie Icu Crăciun în argumentul cărții, lăsându-ne să înțelegem unul dintre motivele acestui demers literar. Îndrăgostit de teatru, el însuși autor al unei cărți în domeniu (*Teatru pentru toate vârstele*, Editura Casa Cărții de Știință, 2011), Icu Crăciun vrea, prin acest volum, să reaprendă apetența pentru acest gen literar, aducând în fața cititorului autori de teatru intrați în memoria colectivă îndeobște ca poeți, romancieri sau chiar politicieni, lăsând la o parte pe cei care și-au câștigat notorietate ca dramaturgi. Fiecărui îi dedică un studiu aprofundat în care reține, pe lângă datele biobibliografice, geneza și istoricul pieselor de teatru, receptarea lor în presa vremii și în rândul publicului spectator, făcând un rezumat al acestora și exprimându-și aplicat aprecierile

proprie în calitate de critic literar. Astfel, sunt cuprinși în volum 51 de autori de teatru, printre care Gheorghe Asachi, Mihail Kogălniceanu, Ion Creangă, Mihai Eminescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Liviu Rebreanu, Ion Rațiu, Valeriu Anania, Marin Preda, Eugen Barbu, Augustin Buzura...

La întrebarea cui îi este adresată noua apariție editorială răspunde însuși autorul: „Cartea aceasta se îndreaptă spre toți cei care iubesc teatrul și sunt interesați de acest gen, dramatic, în care s-au inițiat destul de mulți autori prezenți aici. Ea nu se adresează cu predilecție teatrologilor, ci este accesibilă și celor care vor descoperi că poeții sau prozatorii lor preferați au scris și teatru.”

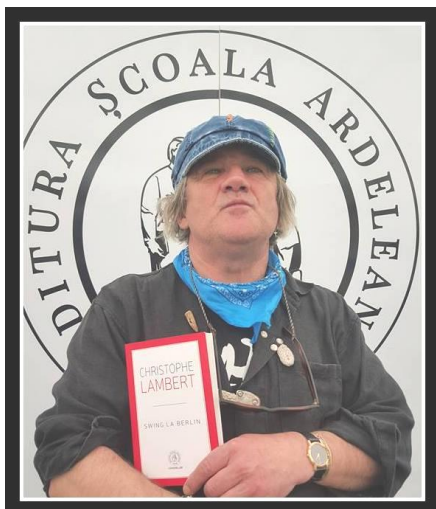
Și acest volum, elegant și surprinzător prin tematica abordată, în care autorul își demonstrează pe deplin abilitatea de istoric și critic literar, evidențiază personalitatea literară remarcabilă a lui Icu Crăciun.

Leon-Iosif GRAPINIIn memoriam**Prof. Roland Szekely
(1961-2022)**

Venim astăzi să dăm un ultim omagiu celui care a fost profesorul de limba franceză, Roland Szekely, de la Școala Gimnazială „Artemiu Publiu Alexi” din acest frumos oraș-stațiune.

L-am cunoscut pe Roland în perioada cât a fost student la Cluj-Napoca, dar cel mai mult ne-am apropiat după ce a venit de la școala din Turț (unde fusese repartizat după absolvire) la școala din Maieru în calitate de profesor de limba franceză. În afară de faptul că ne întâlneam în pauze și puneam țara la cale, deseori, după ore, făcea câte un popas la casa regretatului profesor Radu Telcean, care îl poreclise „Grenadirul” din pricina faptului că purta niște ghețe și pantaloni aidoma soldaților din Legiunea Străină.

La școlile unde a predat, Roland a fost la înălțimea chemării sale, iubit pentru tactul său,

corectitudine, modestie, dar mai ales pentru simțul său pentru dreptate; de aceea, ca student, cred, a fost unul din ucenicii preferați ai regretatei profesoare universitare Doina Cornea. Unii l-au înțeles, alții nu l-au înțeles. Ca profesor, a sădit în sufletul elevilor respect pentru principiile morale, dragoste pentru limba franceză și mai presus de toate cultul onestității. A fost un om dărz, nebiruit până în ultima clipă. Pentru mine, spiritul său nonconformist vă rămâne de-a pururi în memoria mea.

Doamnelor și domnilor,

Oamenii de cultură - și trebuie să recunoaștem Roland a fost unul dintre ei - nu pleacă de tot, ci doar se mută. În urma lor rămân fapte și amintiri. El va trăi în amintirea celor care l-au iubit, fiindcă a răspândit peste tot înțelepciune și demnitate. Acest profesor a tradus din franceză în română sau din

română în franceză 12 cărți. Date fiind preocupările și interesul său pentru jazz a organizat anual în acest oraș Festivalul Internațional de Jazz – Roland Jazz Festival – bucuria inimii sale, astfel că majoritatea din volumele traduse au ca temă jazzul; dintre autorii traduși în limba lui Voltaire amintesc pe: Adrian Suci, Vasile Muscă și Alexandru Uiuu. Despre două din traducerile sale am scris și eu; e vorba de „Vânătorul de securiști” (2011) a lui Mirel Bran, pe care a lansat-o și la Maieru, și „Swing la Berlin” (2015) de Christophe Lambert. Ultimul dialog pe care l-am avut cu el a fost anul acesta când s-a interesat de condițiile privind primirea în Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Cluj, în calitate de traducător. Avea toate șansele de a fi primit, lucru care, sunt convins l-ar fi bucurat nespuse de mult. Acolo unde sufletul său merge astăzi, cu siguranță, va fi primit.

Transmit acum îndurerate gânduri și cele mai sincere condoleanțe familiei. Să-i fie amintirea veșnică!

Icu CRĂCIUN*(necrolog rostit la înmormântarea profesorului Roland Szekely, la Sângeorz-Băi, în 26 octombrie 2022)*Expoziție**Expoziția de fotografie Liviu Rebreanu – Amintiri din „Cuibul visurilor”**

„De Maieru, deci, se leagă toată copilăria mea și toate amintirile asupra primului contact cu lumea exterioară. Eram de vreo doi ani și jumătate când ne-am mutat în Maieru”. „În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele...”. Sunt doar două mărturisiri ale marelui romancier Liviu Rebreanu legate de satul în care acesta a copilărit, de anii în care a fost cel mai fericit, de cuibul în care a avut primele visuri. Nu e de mirare că legătura cu această localitate și cu oamenii de aici a fost păstrată pe tot parcursul vieții acestuia, copilul sau școlarul de altădată revenind apoi aproape în fiecare an, regăsindu-și de fiecare dată cuibul, scriind aici nu doar în amiaza forței sale de creație, dar și în perioada ce marchează, prin scrisul său granitic, înălțarea în universalitate.

Iată, că însoțindu-l pe marele scriitor, la fel ca de atâtea dăți, revenim și noi în „Cuibul visurilor”, în acest loc al făgăduinței, presărat cu balsam de liniște și stropi de fericire, într-o lume poate uitată, o lume în care viața e un vis, iar sufletul este fericit. Revenim pentru a re trăi amintiri, pentru a vedea locurile în care a copilărit și a revenit, gazdele la care a fost primit pe parcursul atâtor ani, pentru a ne întâlni cu prietenii lui de odinioară, cu colegii de școală și cu atâtea amintiri... Revenim pentru a-l regăsi pe marele romancier...

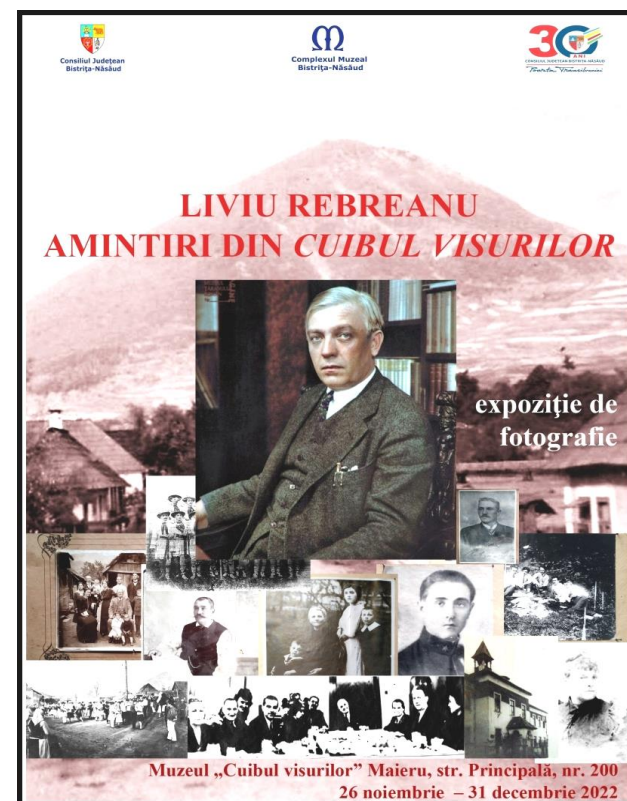
Sub egida Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și a Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud, Muzeul „Cuibul visurilor” Maieru, vă invită, începând cu data de 26

noiembrie 2022, la expoziția *Liviu Rebreanu – Amintiri din „Cuibul visurilor”*.

Mărcăm 137 de ani care s-au scurs de la nașterea marelui romancier, care a văzut lumina zilei la data de 27 noiembrie 1885. Refacem și noi, alături de marele scriitor, drumul parcurs de Rebreanu prin aceste locuri, de-a lungul întregii vieți. Îl refacem prin expoziția aceasta care adună mai bine de 50 de instantanee. De la gazdele care l-au primit chiar de când a sosit pentru prima dată aici, de la casele în care a stat în gazdă, nu doar la început, ci de atâtea ori când revenea, până la colegii de școală și prietenii atât de dragi lui. De la multele tradiții și obiceiuri descoperite pentru prima dată, de la moara din Arini unde era jocol satului, de la școala cu clopt în care a și scris o parte din opera sa până la Societatea Culturală „Liviu Rebreanu” formată doar din studenți măiereni, ajunși mai târziu profesori, juriști, preoți, publiciști etc, societate care și-a dus existența și după trecerea sa în neființă. Totul în memoria lui. Câte nu ar mai fi de spus!? Sunt atât de multe amintiri legate de tot ce a trăit scriitorul în locul în care, după cum mărturisește acesta, a fost cel mai fericit. Amintiri rediate, și de această dată, prin această expoziție de fotografie.

Expoziția poate fi vizitată la Muzeul „Cuibul visurilor” Maieru în perioada 26 noiembrie – 31 decembrie 2022, putând fi prelungită și pe parcursul lunii ianuarie a anului 2023, de miercuri până duminică, între orele 09⁰⁰ - 17⁰⁰.

Vă așteptăm pe toți cu mult drag!

Viorel-Daniel PARTENE

Rebreniana**LIVIU REBREANU și eternul feminin (2)****III. Cupluri celebre din romanele Ion și Răscoala de Liviu Rebreanu**

O primă categorisire a cuplurilor din romanul *Ion* se bazează pe stratificarea socială și anume: clasa intelectualilor cu perechi mai mult sau mai puțin fericite, altele pline de speranțe pentru viitor: Maria Herdelea și Zaharia Herdelea, Laura Herdelea și George Pinteau nu înainte de a cocheta cu Aurel Ungureanu; Ghighi și învățătorul Nicolae Zăgreanu; Alexandru Pinteau și Atena. Titu Herdelea e prins în tot felul de jocuri erotice cu: Lucreția Dragu, Virginia Gherman și Roza Lang, de aceea, criticul Pompiliu Constantinescu considera romanul *Ion* „erotic.”

În al doilea rând, din rândul țăranilor ies în evidență câteva cupluri, în primul rând cel al lui Ion Pop al Glanetașului care intră în acel amestec amoros, Ion cu Florica, Ion cu Ana, George cu Ana, George cu Florica. E prezentă și perechea părinților lui Ion: Zenobia și Alexandru Pop, nefericită și adusă la sărăcie de patima soțului băutor.

Ion este expresia violentă a unei energii, un erou stendhalian, frust și crud, condus de o inteligență ascuțită, iar în urmărirea scopului propus dă dovadă de o viclenie procedurală ieșită din comun. Ana e o victimă tragică, Ion când se gândește la însurătoare, i-ar plăcea Florica, când vine vorba de pământ, se gândește la Ana. La început el e cuceritor cu Florica, apoi, ca să scape de calicie, trebuie s-o ia de nevastă pe Ana, „slăbuță și

mereu calea, ba chiar se împrietenește cu George. Ana e lipsită de ambiție, de patimi, de puterea de a se apăra, e o fire slabă, tăcută și oropsită, a cunoscut ocară și bătaia de mică; nu știa să se joace cu ceilalți copii, a rămas un temperament nesociabil, posac, de una singură. Se lasă sedusă, nu știa de planuri și uneltiri, sufletul ei aparține așteptării împlinirii visului ca o mântuire, credulă și sinceră cade ușor în păcat, ia bătaie de la Vasile Baciuc și de la Ion. Ana își hotărăște moartea numai după ce constată că a fost o unealtă pentru Ion, o slugă care îi servește pe toți și nu stăpânește pe nimeni. E conștientă că nu e perechea mitică, ci Florica despre care Ion preciza clar: „În inima mea însă tot tu ai rămas crăiasă...” Dorul și setea de pământ, dar și fața de Florica nu sunt altceva decât setea de-a întregi funcția mitologică prin restabilirea cuplului firesc.

Ion și Florica – sunt tinerii cei mai frumoși și mai isteți, bărbăție superlativă și feminitate la fel, ca niște crai ai imperiului lor, a generației din sat (ca la Coșbuc în *Nunta Zamferei*). Cu Florica și averea lui, George devenea liderul, craiul – de aici obsesia lui Ion pentru Florica.

Eșecul în dragoste al tuturor perechilor fatale ale lumii este datorat necesității fundamentale în dragoste, adică împlinirea aceea obligatorie, perechea sacră după cum o arată și basmul, genul nostru mitologic prin excelență, mai precis, firul tragic al legăturii dintre Ion și Ana se rupe și împlinirea în plan mitologic nu mai are loc.

Din multe citate și adaptări ale autorului despre iubire existente în romanul *Ion*, deși avem de-a face cu țărani și problema pământului, cităm următoarele: „Decât să trăiești cu o ciumă în casă, mai bine te arunci în Someș cu capul în jos”; „Iubirea stăpânitoare e iubirea care pecetluiește soarta omului”; „Din frumusețe nu se face porumb și nici din istețime mămăligă”; „Iubirea are totdeauna un scop egoist. De aceea, la sfârșit, îți lasă un gol în suflet”; „Viața trece peste cei bătrâni, peste cei slabi, ea e a celor tineri și puternici”; „Egoismul e temelie vieții”; „Greșeala iertare așteaptă”; „Omul e trecător ca adierea vântului, azi e mână nu”; „Viața e nimicoarea iluziilor”; „Viața e un șir lung de neîntrerupte iluzii, o luptă crâncenă între vis și realitate”; „Numai cel ce-și poate păstra visurile, în ciuda cruzimilor vieții, numai acela nu va pierde încrederea niciodată”; „Credința mea este că, dacă n-ar exista femeia, n-ar mai fi nevoie de justiție criminală!”; „Femeia e începutul tuturor păcatelor. Că de ce-și omul femeie, dacă nu să-l mai înfrâneze de la pornirile cele rele”; „Nici un paradis nu este mai frumos ca acela pe care-l zugrăvește omul în sufletul său”.

Bibliografie:

Liviu Rebreanu, *Opere, vol. 4 Ion*, Text ales și stabilit, note și comentarii și variante de Valeria Dumitrescu, București, Editura *Minerva*, 1970.

Iacob Naroș, *Romanele lui Rebreanu*, Editura *Tipo Moldova*, ediția a II-a, Iași, 2013, capitolul *Ion*, p. 65-156.

Săluț Horvat, *Liviu Rebreanu Biografia unei capodopere*, Editura *Tipo Moldova*, Iași, ediția a doua, 2014.

IV. Nadina și Petre Petre – Nadina e un capitol sumbru străbătut de focurile încrucișate ale sexualității și ale crimei, într-un ritm găfâitor, căruia nimic nu-i rezistă. Nici grandoarea, nici repulsia morală, deoarece peste ele se mplinește destinul aspru. Eroina, soția lui Grigore, femeie vanitoasă, risipitoare, cochetă și senzuală. duce o viață de lux

și trândăvie. Competiția pentru pământ se intersectează cu o pornire obscură a posesiunii carnale, mânată de un eros animalic, răzbunător și tragic. Astfel că ea apare ca element șocant, ațătoare și frumoasă, capricioasă și frivolă. De aceea, caută senzații tari, în compania unei bande și a unui amant. Scena violării ei e acuzată de naturalism, dar această dragoste crudă în care se amestecă plăcerea și răzbunarea îl umanizează pe bărbat, Petre Petre: „- Fă ce te-o îndruma Dumnezeu, cucoană, numai nu zăbovi deloc.” Ea va fi ucisă de Toader Strâmbu. Petre Petre, sub impulsul obsesiei erotice, se desolidarizează de crimă. Prin aluziile aduse la o confruntare erotică în viitor, perechea prin predestinare se apropie de cuplul din *Adam și Eva*, Grigore are o iubire chinată de îndoieli în privința Nadinei, pe când Petre pare a fi sinteza energiilor bărbătești, țărănești. Nadina este construită nu atât ilustrativ, cât exponențial, adică aparițiile și mișcările ei arată, nu o realitate de prezență și mișcare, ci una de aparență și funcție exponențială. Pentru aceasta sunt prezente toate superlativalele înfățișării sale ca și acele ale frumuseții ei scoasă din exponențial și pusă în mișcare ca exemplarul cel mai reușit și cel mai reprezentativ, al clasei și categoriei ei sociale.

Petre Petre – nume duplicat (piatră a pietrei) are un destin de jertfă. Goana lui nebună cu sania prefigurează violența. Cei doi protagoniști trăiesc întâmplări care îi cuprind într-un vârtej de patimi, neexprimate decât în violența lor precipitare catastrofică finală, izolate de naționalitate, dispuse în tabloul narativ general ca pete de culoare necesare pentru dinamizarea imaginii de ansamblu. Astfel că Nadina nu este numai o simplă boieroică, ci culmea la care a putut ajunge chimia biologică, iar Petre e țaranul fundamental, temelie celeilalte jumătăți de lume. Ei se apropie și caută a se uni, ideea unității confraterne originare a lumii românești. În scenele dintre cei doi apar schițe de gest prin care ar vrea să se scuture de îngrădirile autoritare ale convențiilor care-i despart. Nadina nu este arătată în splendida ei goliciune totală, nu în vederea unui înteles strict senzual, ci pentru a evidenția, a face vizibilă esențialitatea simplă și curată a ființei sale fizice. Astfel că de la durere, ea ajunge la bucuria nestăvilită a unei împliniri totale, cea taină necunoscută, „amară și dulce, mai presus de toate.”

Din însemnările lui Rebreanu înainte de-a scrie romanul *Răscoala* vedem că unele momente au fost bine gândite, ba chiar din variante, rezultă că tocmai acele scene fierbinți au fost exersate dinainte, e vorba de Nadina și Petre Petre, iată cum arăta în alt context cam aceeași idee: „Titu o cuprinse cu brațele peste mijloc. Capul ei era pe umărul lui, cu ochii întredeschiși și buzele lacome șoptind: - Nu vreau... Titu plecă gura pe buzele ei fierbinți și o sărută prelung, simțind cum brațele ei se încolăcesc pe după gâtul ui, fierbinți ca și buzele...” În aceleași caiete de creație se vorbește despre Nadina „modernă și visătoare.” De asemenea, a doua reacție dintre Titu și Niculina anticipează versiunea tipărită cu Nadina: „Corpul ei fierbinte ca jarul și totuși tremura parc-ar fi avut friguri. În clipa când simți atingerea lui, Niculina avu o zguduire. .. Deodată ea începu să bolborosească de infinite ori: - Nu, nu, nu...”

Bibliografie:

Liviu Rebreanu, *Opere, vol. 8, Răscoala*, Editura *Minerva*, București, 1975, ediția critică de Nicolae Gheran, variante în colaborare cu Valeria Dumitrescu.

Mircea Tomuș, *Liviu Rebreanu cele trei romane*, Editura *Limes*, , 2018, capitolul „Profunzime și întindere a viziunii în romanul *Răscoala* de Liviu Rebreanu, p. 210.

(continuare în pag. 4)

Iacob NAROȘ

Ion (Serban Ionescu) și Ana (Ioana Crăciunescu)

Imagine din filmul *Ion* (regia Mircea Mureșan), ecranizare după romanul *Ion* al lui Liviu Rebreanu

urățică.” Săracă dar frumoasă ca o „crăiasă”, cu răsul cald, buzele pline și umede, obrajii fragezi ca piersica”, Florica renunță cu ușurință la dragostea pentru Ion, alege pe George. Renunțarea lui Ion la Florica se face cu făgăduințe și reveniri năvalnice, cu ezitări dureroase. Florica trage spre el, deși e neîncrezătoare. Când Ion este omorât de George, ea vede realist lucrurile, modestă, resemnată și lipsită de curaj, rămâne o imagine de frumoasă enigmă și de „nefericită incertitudine.” Inima lui Ion tânjește după ochii frumoși, albaștri ca cerul de primăvară ai Floricăi Maxim și ea la fel de săracă. După ce-i moare copilul și Ana, lui Ion nu-i mai pasă de nimic. Ion se întoarce spre Florica, vechea lui dragoste din tinerețe, numai după ce se văzuse stăpân al pământurilor și, în rând, cu frunțașii satului. Dar își urmează traseul sufletesc, deoarece ea, Florica este jumătatea pierdută și uitată o vreme a ființei sale mitice. Chiar simțea asta: „Îmi simțeam un gol în suflet, inimă și umbrel, parcă aiurea, cercetând, adulmecând, neliniștite.” Nu degeaba spune: „Tot a mea trebuie să fii tu! Să știi bine că fac moarte de om și tot a mea o să fii!” Florica îi răspunde: „Multe zice omul! Când s-a putut, n-ai vrut, când vrei tu, nu se mai poate!” Astfel că, pentru Ion, reactualizarea iubirii după ce și-a împlinit glasul pământului, pare firească și necesară. Vestea că Florica se va căsători cu George îl zguduie: „Cum se mărită și de ce? Își aduce aminte cât i-a fost de dragă odinioară și nu pricepe de ce vrea dânsa să se mărite cu altul, când el este încă aici și-o iubește.” Dragostea lui pentru Florica n-a încetat niciodată, doar teama de a nu rămâne sărac îl face să renunțe la ea, de aceea, în final, îi caută

Rebreniana**LIVIU REBREANU și eternul feminin (2)***(continuare din pag. 3)***V. Liviu Rebreanu despre iubire**

Rebreanu a fost în realitate un romantic incredibil, om superstițios care a avut și vise neîmplinite, dar înainte de toate, un scriitor obsedat de muncă. De aceea, vom găsi în *Caiete*, respectiv *Journal* (citate referitoare la temă, unele după Oscar Wilde, altele după Shakespeare, Luvis, Vay Sandor ș. a. Iată câteva care sunt valabile și astăzi, bineînțeles, selectiv:

„Iubirea nu poate fi o vulgară chemare a cărnii înfierbântate; iubirea adevărată înfruntă lumea, e generoasă și mândră, nicio plăcere în iubire nu se poate compara cu afișarea ei în fața oamenilor. Numai iubirea vinovată se ascunde; Poetul are nevoie de singurătate și iubire, siguranța iubirii e relativă, numai experiența te lămurește; E rău când nu cunoști femeia, dar e mai rău când o iubești; Toate femeile sunt egale în iubire, numai forma iubirii lor e alta; În iubire nu există recunoștință; Iubirea uitată e iubire moartă; ochii de femeie spun

totul fără să precizeze nimic; Absența înăbușă dragostea îndelungată; În dragoste, învinge bărbatul care e de față; Între bărbat și femeie nu-i posibilă prietenia. Este pasiune, ură, iubire, dar prietenie, veci; Îmi plac acei bărbați care au un viitor și acele femei care au un trecut; A defini femeile ca gen? Sfinx fără secrete; Dragostea ca și păcatul este practică, de regulă, în taină; Sufletul și inima unei femei sunt ca fulgul – plutesc, nu se lasă prinse; Toate femeile sunt la fel în dragoste, numai forma dragostei lor e alta; Orice femeie ascunde în inima ei o comoară, ea poate fi descoperită numai printr-o cercetare asiduă; Fără senzualitate nu există dragoste, așa cum nu există efect fără cauză. Senzualitatea este izvorul, cauza principală a oricărei iubiri, Femeia e o delicată scumpă foc, care nu merită niciodată banii și osteneala cheltuiți cu ea. Dragostea ca și păcatul este practică, de regulă, în taină. Sufletul și inima femeii sunt ca fulgul – plutesc, nu se lasă prinse. Bărbații foarte cinstiți, foarte simpli și foarte normali nu sunt eroi

de roman. Virtutea unei fete stă în cinstea ei, „La virginitate est un symbol vivant.”, Flori de vis, flori de voluptate – ele alcătuiesc dragostea. Sufletul fiecăruia vibrează la sensibilitate. Mare necaz să urăști, dar și mai mare e să iubești. Iubirea este tandră? Mai degrabă este aprigă și prea aspră, prea nebună și ca spinul ea înțepă. Mai toate femeile urmează cu neștrămutată încredere pe acela a cărui minte au învățat s-o prețuiască. Orice femeie iubită e frumoasă. Toate pasiunile sunt bune atâta timp cât le putem stăpâni. Ele sunt rele din momentul în care devenim sclavii lor.”

Bibliografie:

Liviu Rebreanu, *Caiete, Varia 1907-1944 Opere 23*, Ediție critică de N. Gheran, Fundația Națională pentru Civilizație Rurală „Niște țărani” Muzeul Județean BN, București, 2005, capitolul VIII Addenda *Journal* (cu traducere), p. 405/556.

Iacob NAROSIstorie**Încrестări****O carte de la Năsăud – Misiunea istorică a Gărzilor Naționale**

În Năsăudul opintirilor și suferințelor de veacuri românești, apare azi o singură gazetă românească ce ține sus duhul credințelor bătrâne, foaia „Săptămâna” a părintelui Ion Costan, despre a cărui strădanie am încrестat nu o dată în paginile de luptă ale gazetei noastre. Pe lângă redacția gazetei s-a înjghebat abia mijirea unei edituri românești, susținută cu mari jertfe personale, - fără renunțarea credințelor – în care au apărut până acum vreo trei volume (în 3 ani!) – semn al unei năzuințe pe drumurile numai de noi știute... Dintre volumele tipărite la Năsăud – mici ca o cârtică de rugăciuni pe care puținii intelectuali rămași o vor fi deschizând cu gândul îngenunchat la altarele întâlnirilor frățești – a răzbit una până la noi, intitulată „Pagini de vers” de Titus Poienaru (70 pagini, tipografia „Minerva”, Bistrița, 1943). E un volum de frământată durere și dor, pe care o sorbi din fiecare strofă de poezie, de pe fiecare pagină, înapoia cuvintelor bănuim dinamismul dogoritor al altor strofe ce n-au putut răzbate până în paginile volumului.

Ca toată literatura ce se înfiripă dincolo de Dealul Căpățâni, volumul de versuri al lui Titus Poienaru palpă de reflexul pornirii tineretului românesc de pretutindeni, e plin de sensurile și valorile permanente ale neamului nostru, având atâtea lumini din specificul autohton creator, de autentic și permanent ideal colectiv.

Oricât ar fi de modestă în prezentarea tehnică aceste zvâcniri de talent, faptul că ele izbutesc totuși să apară – ciuntite de greul apăsării unor măsuri pe care le cunoaștem din decursul vremilor trecute – constituie o dovadă a sentimentului de neîmpăcare cu soarta, o protestare ce țâșnește rar, dar puternic din adâncimile sufletelor oprimate. În toate centrele românești nu este nimic blazat, nimic obosit și otrăvit. Totul e curat: crin alb de suferință și dor trimis peste graniță la frați pentru descifrarea bătailor inimilor de la inimi.

Volumele acestea vin să ne mărturisească doruri și nădejdi ce dospesc în toate satele:

În satul cu streșini bătrâne,
Râd flori de mușcate-n ferestre,
Cu gândul departe măicuțe,
Torc fie de fuior și poveste.

Le pirue-n preajmă lăstunii
Zburând cu aripa lor moale.
Și aprigi nepoții se ceartă
Făcându-și din așchii pistoale.

Pe ulița largă spre țărini,

Cu pasul ușor trec codane,
Au foc în obraji și în glasuri
Acord săltăreț de soprane.

Cu sufletul tulnic flăcăii,
Doinesc în pripoare la casă,
Și-n crucea amiezii pe câmpuri
Cascade de soare se lasă.

(În satul cu streșini bătrâne)

Gândurile toate pleacă „în Țară” ca altădată –
că povestea se repetă! – unde,
Porumbel stingher și mut,
A băut din apă clară,
S-a scaldat în vânt de vară,
Și-n livezi s-a renăscut.

(Pag. 33)

Titus Poienaru, ca toți scriitorii noștri tineri de dincolo, sunt posedați de aceeași mare idee ca și cei de aici, pe care o slujește cu patimă și fanatism. Bănuim din scrisul tuturor zvâcnetul răzvrătirilor de pe Someș și Mureș, din lunca Izei și câmpia Oașului.

Le cunoaștem risipirile, gândurile... și ne sunt dragi, nespuse de dragi.

*

Gazetarul transilvan și neostenit, luptător al împlinirilor de ieri și de mâine, Ion Clopoțel, autorul admirabilei monografii asupra revoluției din 1918 din Transilvania, a tipărit, cu ocazia împlinirii a unui sfert de veac de la Unirea cea Sfântă, o nouă monografie istorică, de o covârșitoare importanță privind „Misiunea istorică a Gărzilor Naționale în luptele de dezrobire din 1918” (București, 1943, 60 pag.). lucrarea este scrisă pe bază de documente oficiale și pe date memorialiste, ea constituind un prim început pentru o mare istorie a luptelor pentru o mare istorie a luptelor gardiștilor români din 1918-1919.

Atunci când întreaga Ungarie era cuprinsă de pârjolul revoluției, când conducătorii erau asatinați, iar armele lui Bela Kun se pregăteau să înceapă ofensiva pentru a-și da mâna, peste corpul neamului transilvan, cu armata roșie din Galiția și întinsurile rusești. Gărzile Naționale Românești din Ardeal întronau ordinea, înlăturau resturile armatelor austro-ungare de pe moșia străbunilor, eliberând-o, și pregăteau drumul Armatei Române.

Toate aceste episoade din lupta românilor ardeleni sunt trecute pe sub peana de admirabil evocator a d-lui Ion Clopoțel, făcând să trăiască intens în sufletul cititorului și pornirile de atunci și

jertfele, bine primite, înălțate către cerul izbăvirilor românești. Dar cel mai important episod, din cartea d-lui Clopoțel, ni se pare capitolul în care sunt arătate tratativele comandantilor Gărzilor Române cu generalul Mackensen.

Se știe anume că armatele germane încercau să se retragă prin Ardeal, fapt care a determinat pe generalisimul Mackensen să ceară românilor ardeleni drept de trecere. Iată cum descrie d-l Clopoțel acest episod:

„Mareșalul Mackensen, de mare faimă, s-a adresat telegrafic Consiliului Național Român din Arad, rugându-l să-i primească delegații care să-i expună dorințele în vederea încheierii unei înțelegeri. La răspunsul afirmativ al Consiliului, Mareșalul a trimis la Arad doi delegați, pe baronul von Voelkershamb și pe cavalerul von der Gotz. O comisiune militară prezidată de reprezentantul Consiliului Național Vasile Goldiș a angajat imediat discuțiuni pe baza unei adrese scrise a mareșalului. Președintele Goldiș ia cu plăcere la cunoștință că mareșalul Mackensen a aflat de bine să angajeze pertractări cu autoritatea supremă românească; dorește să se cadă la o înțelegere în chip loial pentru ca transporturile trupelor germane să fie libere; va cerceta conflictele și incriminările, se va fixa ruta retragerii.

Mareșalul Mackensen a respectat autorizația și dorințele exprimate de Consiliul național din Arad și a ținut seamă de sensibilitățile românești. În ziua Alba Iuliei, mareșalul Mackensen s-a stabilit la Oradea neavând să tulbure solemnitatea grandioasei adunări așa cum a cerut-o comandamentul gărzilor din cetate. Atitudinea mareșalului a certificat în istorie tăria, prestigiul și suveranitatea actelor emise de conducerea politică și militară din Arad a românilor ardeleni. Guvernul din Budapesta era inexistent, iar ordinele sale inoperante pe teritoriul trecut de-a binelea sub jurisdicția forului românesc din Arad”.

Volumul d-lui Clopoțel e o pioasă evocare și un admirabil îndreptar.

(articol scris de Emil Boșca-Mălin și apărut în *Curentul*, București, Anul XVI, 1943, nr. 5688, joi, 16 decembrie, p. 2)

A consemnat **Alexandru DĂRĂBAN**

Istorie

MOȘNEAGUL TODORAN DIN BICHIGI

O scrisoare primită de undeva îmi aduce vestea că autori necunoscuți au rupt o cruce ridicată mai anii trecuți într-un sat românesc, în amintirea luptătorului Todoran din Bichigi.

Cunoșteam și eu troița aceia înfiptă în pământ grăniceresc pentru a pomeni de veacurile pline de plângeri în surdină, de revărsare de doine, de petiții ticluite simplu și așternute către înălțatu împăratu și de revoluții armate. A fost ridicată să povestească despre fapta neînfricatului valah Todoran, care a aprins focurile revoluției pe culmile munților Rodnei cu 21 de ani înaintea lui Horia, Cloșca și Crișan, figură puțin cunoscută marelui public românesc.

Pe la mijlocul veacului al XVIII-lea Maria Tereza se hotărî să înființeze regimente de graniță pentru paza hotarului de Răsărit a împărăției, fapt ce-l puse în aplicare în anii 1760-1761. Populația românească de acolo – liberă din vremi imemorabile – a fost militarizată în urma promisiunilor ce s-au făcut că va primi drepturi politice egale cu a celorlalte naționalități.

După doi ani, însă, românii nu văzură nici o îmbunătățire a soartei lor, cu toate că erau cătane împărătești, de aceia au început să crească nemulțumirile, până ce au izbucnit în 1763. În fruntea nemulțumiților era bătrânul Todoran în vârstă de 104 ani.

Prilejul de a izbucni pe față nemulțumirile s-a ivit în 12 mai 1763, cu ocazia sfințirii steagurilor celor două batalioane de infanterie, - solemnitate la care participa, pe

lângă ofițerii superiori, și episcopul Aron de Bistra – pe platoul din apropierea Năsăudului. Când ostășimea era așezată în careu, gata de a începe solemnitatea, ieși în fața soldaților – fără a se sinchisi de generalii prezenți – săteanul Todoran. Se propti în flintă și ținu următoarea cuvântare:

Fărtașilor! De doi ani suntem cătane, adică grănițeri și carte n-am căpătat de la înalta împărăteasă că suntem oameni liberi. Ne-o scris iobagi, dăm dare, facem slujbe cătunești. Copiii noștri vor mere până la marginile pământului să-și verse sângele. Dar pentru ce? Ca să fim robi, să n-avem niciun drept, copiii noștri să fie tot proști, acar vor învăța ceva, acar ba? Așa nu vor purta armele ca și Sfânta Lege să ne-o șufulească tisturile. Jos armele! ... Alungați afară păgânii dintre hotarele noastre! Auziți creștini români, auziți fărtașilor și ziceți după mine: că numai atunci vom sluji când vom vedea carte scrisă de înălțata împărăteasă unde is întărite drepturile noastre. Până atunci nu, odată cu capul! Ce dă guvernul din Beciu și Pesta, is minciuni goale, de azi pe mâine. Așa fărtașilor și amu după mine. Pe ei feciori!

La aceste vorbe, toate batalioanele își trântiră armele la pământ de se cutremura pământul, apoi, iară, le ridicară și le îndreptară spre ofițerii străini și spre episcop, somându-i să

părăsească imediat ținutul. Generalii, episcopul și ceilalți ofițeri o apucară la fugă.

A doua zi se sfătuiră grănițerii ce să facă cu armele și steagurile. Au socotit și au hotărât așa: armele să le păstreze, iar steagurile să le puie în biserici.

Scurt timp după această întâmplare veni o comisiune spre a face cercetări, tocmai de la împărăteasă. Moșul Todoran, care se prezentă în fața comisiunii să susțină revendicările, a fost arestat. Au fost, apoi, încarcerați și alții, judecați sumar și omorâți. Moartea tuturor a fost prin spânzurătoare, afară de a bătrânului Todoran care a fost omorât prin tragere pe roată. La executare, bătrânul și-a păstrat sângele rece spunând domnilor că nu regretă că moare, pentru că o face pentru dreptate, iar lumii adunată în jur i-a strigat:

Eu mor, fărtașilor, pentru voi, pentru Dreptate! Da să nu vă lăsați fărtașilor la străini. Să nu dai înapoi, Mă!

... Așa scrie cronica despre revoluționarul Todoran care și-a sculat nația contra străinilor cu 21 de ani înaintea lui Horia, Cloșca și Crișan.

Într-un sat Crucea moșneagului Todoran a fost ruptă.

(*articol scris de Emil Boșca-Mălin și apărut în Ardealul, București, Anul III, 1943, nr. 19, p. 7*)

A consemnat **Alexandru DĂRĂBAN**

Proza

ÎN PUSTĂ, PE DREAPTA

Într-o ogradă mică și năpădită de iarbă înaltă – semn că nu era cine să o cosească și nici vreun gospodar care să aibă iepuri de casă – se șteau două spinări. Erau doi bărbați, fiecare ca dus în treaba lui. Ai fi zis că nu au treabă unul cu altul. Cămeșoaiele, cam înnegrite pe fiecare, atârnavu lăbărțate de-o parte și de alta a pulpelor lor. Iar picioarele cu tălpile goale ale fiecăruia ieșeau de sub gacii largi și scurți, de sub care li se vedeau gleznel. Subțiri și păroase, negricioase, ale unuia, groase și mai scurte, cam blonzii, ale aluilalt. Ședeau cu spatele lipite de colnă. Cel spătos avea o mustață bine unsă la colțuri, să stea țepănă, cu vârful răsucite în sus. Ascuțea cu un cuțit mare și lat un lemn fără să fie limpede ce vrea să facă din el.

Celălalt părea mai ostenit un pic fiindcă, deși avea pielea mai întinsă pe obraz și ochii mai neliniștiți, firele crescute în barba lui începuseră să albească înspre gât.

Era soare și cald, iar tăcerea plutea ca în valuri nu numai peste ograda aceea, dar parcă peste tot Cumlăușul. Dară spătosul tuși una bună și bombăni o sudalmă, fără cap și fără coadă. O fi fost de la duhan, se gândea celălalt, plictisit. Dar pe urmă, ca să alunge urâtul, îi aruncă peste umăr:

– Ai zâs ceva?

Mesteca între timp alene un fir de iarbă.

Nu căpătă însă niciun răspuns. Cuțitul cu prășele de lemn slinoase al spătosului se încăpătăna într-un nod și cerea atenție mare. Pe urmă, după ce răzbi, cel care îl mânua își dădu cloplul un pic pe spate și iar pe frunte, într-o singură mișcare, și zise:

– De-aș fi avut ce, zăceam.

– Noa... Că-mi părea c-ai zâs...

Acum ochii verzi ai cioplitorului îl fixară iute pe cel așezat la doi pași de el, lângă păr:

– Oi fi zâs...

Dar asta nu avea cum să-l mulțumescă pe brunetul cu peri ce începeau să încărunească.

– Da ce să fi zâs?

Bărbatul cu cuțitul în mână pufni, fără să fie clar dacă râde sau nu:

– Ce-oi fi zâs, oi fi zâs. Dac-am zâs... Da' zâs-am oare?

Celălalt cătă printre frunze, după soare.

– Mie așe mi s-o-mpărut...

Primul dintre ei dădu din umeri:

– Apăi dacă îi numa că-ți pare...

Omul pe care îl chema Vilmoș mârâi înciudat:

– Nu, c-ai zâs. Numa nu vrei să zâci iară...

Dar cel cu care vorbea, parcă anume, aruncă:

– Dapăi la ce să tăt zâc?

Ar fi vrut Vilmoș să fi înțeles de prima dată. Mereu pătea la fel...

– De vreme ce-ai zâs o dată...

Căutând ceva pe lama cuțitului, aducându-l mai aproape de ochi, fără grabă, în cele din urmă Jimblea recunoscu oarecum:

– Am zâs... Da'-i parcă nici n-aș fi zâs.

Ce, tu știi ce-am zâs?

Vilmoș trebui să recunoască.

– Nu. Că d-aia întrebam...

Jemblea – pe care îl chema de fapt Florea lu Simion sau al lui Șimon, sau cum îi ziceau alții din sat când nu era de față, Flocea lui

Papircoș – scuipe o flegmă printre bălării, către gard:

– Noa vezi?... Dă-o-n amaru ei dă zâsă...

Dar Vilmoș, care era nepotul lui moș Vașcăuț și pruncul feciorului lui mai mare, Hore zis și Jebchendău, o ținu una și bună:

– Dă nu zăceai, o dădeam... Da' amu musai să zâci ce-ai zâs...

Ștergându-și de gaci cuțitoiul și frecându-și cu palma stângă pieptul, poate de căldură, spătosul se uită prin el a pustiu:

– Gândești că mai știu io ce-am zâs? Lasă c-oi zăce alta...

Dar cu atâta nu îl mulțumi pe Vilmoș.

– Zî-i amu, dară... – se oțărî acela.

Însă Jemblea, ce părea resemnat, numai nu oftă:

– Amu n-am ce zăce.

– Noa... – luă Vilmoșul o piatră de pe jos și se făcu interesat de muchiile ei.

Nu avea piatra aia nimic deosebit, dar nici de vorbit nu mai prea rămăsese ceva. Și să fi zis, tot pe acolo s-ar fi învățit, ca mai înainte. Nu o scoteau nicicum la capăt unul cu altul...

Pe urmă Jemblea mai aruncă o flegmă, demonstrativ. De astă dată până departe, peste paie. Din colțul gurii... Era neîntrecut în scuipe, ar fi nimerit, pesemne, și-o muscă în zbor... Socoteala era terminată... Bâzâia parcă numai soarele primprejur. Nici n-ai fi crezut că era cineva în curtea aia. Poate că Jemblea și ațipise... Nu mai scotea nici măcar un mormăit, ceva... Nu mai mișca nimic. Oare chiar vorbise careva înainte?...

Ovidiu PECICAN

Cartea

ELISERVA MĂIEREANU VALER SCRIDONESI-CĂLIN, „Mi-e dor...” Poeme didactice (volumul III), Editura Regsan, 2021

De astă dată, cum era de așteptat, suntem pe culoarea albastră (coperta 1 și 2), pe prima, un portret în alb-negru al autorului din tinerețe (41 de ani), iar pe coperta a doua, pe lângă o poezie închinată lui Mihai Eminescu (*De Ziua Luceafărului și a Culturii Române, 15 ianuarie 2015*) cu titlul *Bunăcuvântare (Ivirii pe lume a Luceafărului)*. E prezentă și o fotografie alb-negru a autorului din plină activitate creatoare. La interiorul copertii unu, aceleași recomandări „către cititorul măierean”, mai întâi; nu în ultimul rând, către cel nemăierean, de unde aflăm și că volumul al III-lea cuprinde perioada strict tipografică (23.04 – 11/ 12.06) 2021.

Înainte de foaia de titlu se află poemul introductiv intitulat *Mi-e dor...*, unde, din nou, răzbate dorul de satul natal, Maieru, prin punerea față-n față a Bucureștiului cu farmecul și ineditul câtorva toponime măiere: Boboșa, Purcioaia, Sâmnida, Prislop, Fic, Hânțoaia, Tutuleasa, Bridereasa, Sacă, Bori, alături de figuri ale satului de odinioară, în frunte cu doamna învățătoare și din nou, locuri dragi din cuibul copilăriei autorului: Muncel, Jâreada, Valea Caselor și Măgura Mare

sau cea a Caselor cunoscută ca fiind descrisă și de Rebreanu în *Cuibul visurilor*, neuitând de chipul sfânt al mamei și de biserică.

Început spectaculos al cărții cu I. L. Caragiale, urmează lumea necuvântătoarelor (*Mățescu neam și lumea lui*), apoi *Din mersul hurducat al tren-ului dinspre/ spre București*. Teme inedite se-nșiră una după alta: *Pregătiri pentru jocul de golf, Zeul și Zeițele, Articuli hotărâte, Accentuări/ Precizări, Sburătorii, Mitologice/ Hermes și răpirea Europei, Sporovăiala vrăbiuțelor, Genon, Mândrie, Legea lui Hooke... în fonetică, Portret de bard, Mângâieri și dezmiertări, Sinea și*

sinele, Spre pura îmbrățișare, Din nou rezervație, Comentarii la Geneza, Cu valul lui Hokusai în față, Pe câmpia cibernetică – Cyborg a lui Borg.

La p. 41, *Vise și visuri* – versuri ce se dedică „Muzeului Cuibului visurilor”, județul Bistrița-Năsăud, dar și nepoților în „Sburătoru ce-l Călin”. Nu sunt uitați și „Isac Newton, W. Shakespeare – enumerări sacre”, „Cât ai zice pește” sau „Ei doi” (adică din Luceafărul, Cătălin și Cătălina. Alte teme urmărite: „Parfumul Maicii Domnului”, „Vremea iubirii”, „Despre cumințenie” sau Odobescu în „Odobesciana alexandrină (fals tratat de vânatoare).”

Surprinzătoare și inedită prezentare în subgrai măierean e *Doba în gura uliții – descrierea acestui obicei strămoșesc local, prin bătutul tobii, dobașul anunța evenimente, îndatoriri sau alte atenționări din partea primăriei, de asemenea, aici se pomenesc și câteva antroponime răspândite locului cum ar fi: Pcisăliță, Dubău, Cifor, Macidon, Flainăr, Costan, Scidon, Șnăidăr (p. 67). Urmează: Nero, Seneca, Praxidele, Rainer Maria Rilke, Întrebări printre sentimente sau Mitologice – Soarele și Luna.*

Cuibul visurilor! cuibul viselor! (p. 92), - autorul încearcă o explicație a sintagmei: între semantism distins/ anunț tranșat de idealuri, se întreabă retoric: De ce „cuibul visurilor”/ Printre măiere dealuri, / măguri de urcat și coborât, / someșene arealuri.”

Teme dintre cele mai diverse se întretaie: Socrate- Kant, Viața păsărilor (pițigoi și vrăbioi sau pupăza, Paris și interdisciplinaritatea, Francois Villon și Melancolia singurătății, Patapievic și Biblioteca lui Nicolae Iorga, Neo-mitologia și Saturnalii, Zeul Pan și omagiu meșterilor reghinieri de viori în „Vioara Regun-Gligor.”

Pandemia constituie un alt domeniu luat în atenție (p. 140-141) cu titlul „Jurnal de pandemie cu mașinării”, Sentimental, însoțit de badea Grigore printre temele lui lumești. Nu este uitată nici figura mamei (Mamei T rotunzind astăzi, 96 de ani, La mai mulți!) urmat de un omagiu Coșbuc. Revenire la pandemie în „De la starea de urgență la starea de alertă.”

Un pios omagiu aceleiași mame T, adormită la 96 de ani și 24 de zile, a postit postul cel lung de paști din anul 2020. Mama dintre mamele din lume cele dragi, e cea mai mamă (vezi p. 167). După 40 de zile „Comandarea mamei T”, dar și Tavifta și Maria (p. 174):

„Spre locu-i de odihnă/ azi sufletu-i străbate Vegherea celor dragi/ lăsându-le amăgirea Că vor intra în tihnă/ și-n sfântă amintire...”

Evocarea unui măierean de frunte în „ciel Înțelept, Badea Doniză Țoncan,, (p. 178), urmează din nou, teme universale ca: Jerome David Salinger, *De veghe în lanul de secară, Pastorală pe vremea lui Nicolae Grigorescu, Timpul și piramidele, Blaise Pascal, Păstorita și Zeul Pan*. Defileul Toplița-Bistrița-Deda și „Lui Tiberiu Ușeriu, maratonistul polar de elită a mapamondului”, „Baba... Cârlibaba” și „Flori (zambila, trandafirul și grădinarul)” – dragostea față de mamă – prin care autorul se întoarce înspre zona transilvană atât de dragă și cunoscută.

Alte direcții urmărite: „În căutarea zeului Pan”, Mihai Eminescu – veșnicia noastră a românilor și a limbii Române” etc. Merită subliniată osârda cu care autorul își duce la bun sfârșit cele mai diverse și interesante incursiuni, nu numai prin cultura de elită a românilor sau cea universală, ci și prin matricea natală de care e atașat pe vecie. Nu este exclus ca, din aceeași dragoste constantă față de măiere și cuibul lor cel sfânt, într-un viitor apropiat să ceară din cele adunate și scrise de-a lungul anilor un volum sau chiar mai multe, doar pentru satul său natal, Maieru. Îi dorim putere de muncă și-l așteptăm cu interes în noile lui scrieri.

Iacob NAROȘ

Istorie

Ziarul grănicerului Vasile Crăciun din Nepos

Însemnările scrise sub formă de ziar ale unor împătimiti de trecutul istoric al meleagurilor năsăudene sunt valoroase surse documentare pentru întocmirea unor monografii sătești.

O preocupare deosebită pentru acest gen de scriere a avut-o VASILE CRĂCIUN din Nepos, dar și sergentul Simion Domide din Rodna. Într-o formă mult mai sintetice prezintă cronică regimentului năsăudean, istoricul Virgil Șotropa, pe care o intitulează „Răboaje din trecut”.

Vasile Crăciun s-a născut în anul 1798 și este fiul grănicerului Todor Crăciun, botezat de preotul Alexa Popișan, având ca nași pe Onul Istrate și soția sa Todoră. De la o vârstă fragedă era pasionat de învățătura de carte, culegea date despre înaintași și interpreta folclor, având o voce plăcută. Dansa la întâlniri și petreceri, iar la scris era un caligraf neîntrecut.

Din jurnalul său pot fi desprinse multe date biografice care evidențiază preocupările sale. Situația de militar, nu i-a surâs pentru multă vreme, pe motiv de sănătate, fiind trecut în rezervă. A ocupat însă importante funcții publice ca: „scriitor” la compania militară din Feldru, învățător la Nepos și apoi în Beudiu, etc. Aceste îndeletniciri, completate de o mare pasiune pentru

istorie, îi oferă posibilitatea să adune date, să consemneze evenimentele într-un jurnal pe care cronicile de mai târziu îl numesc ziar.

Perioada la care se referă însemnările sale este cuprinsă între anii 1761-1856. Prezentate într-o ordine cronologică, datele și evenimentele, chiar dacă sunt lipsite de o rigoare selectivă, ele pot fi surse de informații despre viața economică, socială și culturală a comunității din perioada militarizării.

Vasile Crăciun face primele mențiuni referitoare la mutarea satului, începând din anul 1769, de lângă Valea Botoaei, pe malul stâng al Someșului. Viața satului pulsează cu toate frământările ei în această scriere memorabilă. Nici un eveniment care ar prezenta vre o importanță pentru urmași, nu rămâne neconsemnat. De la el putem afla care a fost conducerea administrativă a localității, menționând 18 primari: George Niculai, Aurel Budecean, Todor Băieș, Grigore Pop, Necita Palagi, Alexă Băieș, Precup Budecean, Andrei Isip, Ioan Isip, Vasile Scurtu, Gavril Isip, Vasile Salvan, Vasile Băieș, Todor Rognean, Pavel Istrate, Vasile Crăciun, Ștefan Lup, Irimei Dumitru.

Viața spirituală a comunității își justifică existența prin cele două instituții: biserica și școala. În 1772, biserica din vechiul sat a fost donată

localității Hordou (Coșbuc), iar Neposul a primit în dar pe cea de la Rodna Veche. Aproape întreaga perioadă cuprinsă în aceste însemnări este acoperită de serviciile preotului Iacob Maiorean și a fiului său Macedon Maiorean.

Începutul învățământului în comuna Nepos este atestat, după însemnările lui Vasile Crăciun, în anul 1828, dată pe care o menționează și alte documente descoperite mai târziu. El nu scapă din vedere să amintească și pe cei dintâi învățători care s-au jertfit pe altarul școlii din Nepos.

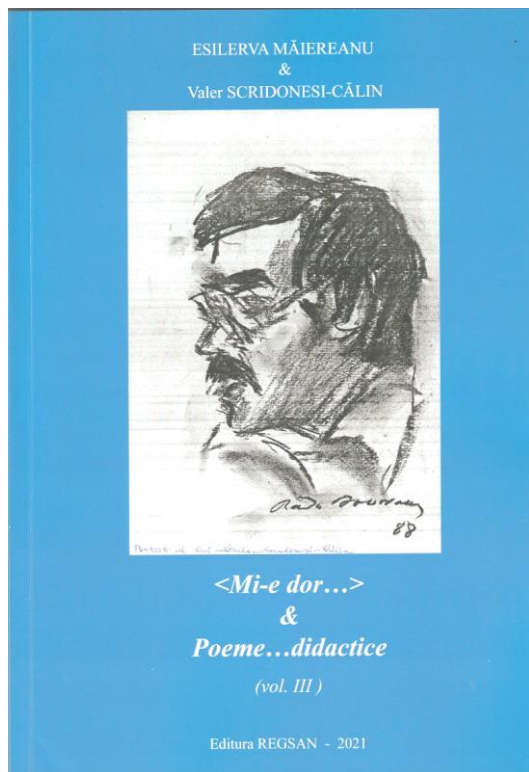
Autorul acestui jurnal acordă o atenție deosebită și intenselor frământări care se referă la certurile dintre locuitorii satului Nepos și sașii din Dumitra și Pintic: „La 11 mai 1834, între locuitorii sași din Dumitra și grănicerii din Nepos, cearta de mejdă în Tinoasa și Valea Carelor s-a încheiat cu moartea dimitreanului Pitter Kelond”. Chiar Vasile Crăciun este autorul unor plângeri către magistratul bistrițean, sau al „jalbelor” adresate Curții de la Viena.

Cu spiritul său fin de observație, nu scapă din vedere nici aspectele economice ale satului și ale zonei în general. Sunt consemnate adesea prețurile unor cereale, anii mai bogați sau afectați de calamitățile naturale.

Seceta sau inundațiile care au avut loc de-a

(continuare în pag. 7)

Mircea DAROȘI

Istorie

Ziarul grănicerului Vasile Crăciun din Nepos

(continuare din pag. 6)

lungul timpului sunt obiectul unor observații atente: „În 20 martie 1845 s-a iscat, în urma ploilor, zăpezii și sloiurilor porniți, o mare inundare a Someșului, în urma căreia, partea de sus a satului Nepos a suferit mari pagube, s-au rupt pământurile, stricat movile, s-au rupt capetele podului”.

Nici aspectele stării de sănătate, nu sunt neglijate. Pentru el, nașterea sau moartea unor

personalități din comună este un prilej de completare a jurnalului său. Într-un mod tangențial face referiri și la alte evenimente petrecute în satele din împrejurimi. Folosind o scriere clară, cursivă în prezentarea evenimentelor, Vasile Crăciun dovedește o cultură generală destul de solidă pentru vremea în care a trăit, ceea ce înseamnă că școala își avea rădăcinile cu mult înainte de data atestării sale documentare.

Modelul unor asemenea consemnări a fost preluat și de către alți locuitori ai satului Nepos, nu

neapărat cu acest caracter, ci pe diferite teme, cum ar fi albinăritul, oieritul sau lucrările câmpului, care au devenit îndreptare pentru activitatea oamenilor din această zonă. Un asemenea model l-a urmat învățătorul Ioan Lupu, în domeniul albinăritului.

Ziarul grănicerului Vasile Crăciun este un document de mare valoare, care este așezat cu cinste în bibliografia celor mai reușite lucrări de istorie locală.

Mircea DAROȘI

Critificiuni și critifricțiuni

Lui Cosmin Ciotloș îi place cuvântul criticificiune, după Raymond Federman, deși asta poate duce la criticificiuni între o baricadă și alta. Or, ne aflăm în plin *discurs al urii*, ca să uzez de sintagma lui André Glucksmann, că te și gândești, citindu-l pe CTP (gata să dea foc poemelor lui Nichita Stănescu și, mai nou, sutanei Patriarhului), dacă nu s-a ajuns la „Urâsc, deci există”.

Scrie Vladimir Udrescu, într-o „Cafenea literară” de noiembrie 2011: „Criticii aiurează uneori mai rău decât poezii.” Da, când criticii sunt și poeți, atunci e marea aiureală, dar să nu generalizăm. Și da, N. Manolescu a avut dreptate: „În critica literară, curajul nu înseamnă să spui *nu*, ci să spui *da*.” Aici e „toată greutatea: în asumarea unor valori.” Și încă: „N-am pretenția să fiu încunoștiințat de valorile pe care ea le susține, înainte de a le face praf pe ale mele.” („România literară”, 7 august, 2002). De atunci, însă, multă apă a curs la vale, ba chiar în ...deal. Că Profesorul votează-dreptul fiecăruia- cu Cărtărescu (cel mai mare poet contemporan), iar Al. Cisteleanu cu Ion Mureșan, e una. Alta e să-i negi pe Coșbuc, pe Goga, pe Goma...

Mitrea Cocor a fost „sinucidere literară”, cum o numește Adrian Dinu Rachieru, exemplu de non-etică, fără discuție, dar e greu să-l scoți pe Sadoveanu din manual, cu *Frații Jderi* cu tot, pe motiv că i-ar plictisi pe elevii de școală nouă. Ce s-ar face dacă s-ar declara lectură obligatorie *Solenoid*? În ce mă privește, mă deranjează vocabula *obligatorie*. Lectura n-ar trebui să fie obligatorie, silnică. Și-mi vin în minte cuvintele lui Borges: „Să se laude alții cu paginile pe care le-au scris; eu mă laud cu cele pe care le-am citit.”

Și din nou cuvintele lui Borges, recitat de cu noapte: „fiecare scriitor își creează predecesorii.” Iar din nimic, nimic răsare. Oare știe asta habilitatul prof. univ. domnul Ghiță craioveanul, care își propune să deconstruiască scurt și cuprinzător un ceva, „pompos” denumit „literatură română”, folosind ghilimele? Domnul Ghiță, ca Greta Trotineta, prognozează că cititorii secolului XXII vor fi preocupați de „modificări climatice ireversibile”, nicidecum de autori contemporani. De altfel, îi vede pe toți cei care au scris sub ceaușism „emasculați”. Dar, crezând neostoit în progres literar, opinează că „socialismul nu s-a demonetizat: el trebuie doar separat de stalinism.” (Cătălin Ghiță, *O scurtă istorie ironică a literaturii române. În contrapunctul lui G. Călinescu*, Editura Aius, 2020, pag.110). De aceea, poate, îi place să descopere „protoproletcultism” la Bolliac și „marxism” la Kogălniceanu („un Marx atins de calviție”). De cealaltă parte: șovinii patrioți. Negruzzi? Un șovin prevestind „capilarele xenofobe ale lui Eminescu.” *Cântarea României* a lui Russo deține „un lexic arhaic, ca și patriotismul.” Despre *Un răsărit* de A. Mureșan, devenit imn național, spune că „nu mai poate fi cântat fără ironie” decât de fotbalieri. Cât despre Hasdeu, în *Răzvan și Vidra* apar „noxele patriotismului de la „Viața Românească” și „România Mare.”

Cu pușca trage habilitatul în tot, de la începutul începutului. De la mituri. Ce dacă pușca nu ia foc? *Miorița*? Oaia e „unealtă erotică” pentru lașul de păstor. Nerozia cu lașitatea bunului păstor a prins ca orice nerozie, chit că balada-capodoperă nu te învață cum să lupți ca să scapi de moarte, ci te învață să nu-ți fie frică de ea. *Meșterul Manole* ar ține de „etica nazistă a mitului.”

Domnul Ghiță crede că uzează de „ironie didactică”? Ba de bășcălie (nu-mi place cuvântul, dar îl folosesc) groasă și joasă despre neamul românesc, născut din doi bărbați: „Traian a însemnat un dac lipsit de uter.” Bărbații, ne spun LGBT-iștii, nasc. Să nu știe asta neoprogresistul de la Universitatea craioveană? Ba știe. Ce nu știe, dar ne spune, e că Dosoftei, cu *Psaltirea în versuri*, face „număr de circ”. La circ nu mă pricep ca

habilitatul Ghiță, așa că argumentația îmi scapă. Neculce? Portretul lui Ștefan cel Mare e „tâmp encomiastic”. Dar ce-o fi rău în spusa lui G. Călinescu, după care Domnul Ghiță se ține-n mână cu pușca-i, că „Dimitrie Cantemir este Lorenzo de Medici al nostru”? În *dimineața poezilor*, nu vede decât maneliști. Toți: Văcăreștii – „clan de maneliști”, Conachi, Anton Pann... Când exemplifică doct și prob cu „Într-o grădină/ Lâng o tulpină, / Zării o floare/ Ca o lumină. // S-o tai, să strică! / S-o las, mi-e frică/ Că vine altul/ Și mi-o rădică”, domnul Ghiță vede în ce-a scris Ienăchiță Văcărescu o „meditație asupra plusurilor și minusurilor deflorării”. Mie mi se pare că ar intra în definiția dată de Platon poeziei: „poezia- acest lucru gingaș, înaripat și sacru”. Și pentru că domnul Ghiță agreează proletcultul, îi citez ce scria o poetă cenaclistă, pe nume Ana Mășlea: „Eram boboc, Partidul m-a deschis.” Asta da deflorare!

Din aproape în aproape, Domnul Ghiță își distruge obiectul muncii: literatura română (fără ghilimele), pe care o predă comparat. Filimon „s-a făcut de răs cât trebuie” cu o „narațiune șchioapă, știrbă și pocită”, ciocoiul prim (din *Ciocoii vechi și noi*), fiind asemuit cu Marian Vanghelie. Bălcescu nu mai poate face decât „deliciu tocilarilor de la istorie, Alecsandri „ar mai putea provoca fiori” seniorilor din azile. Odobescu? Doar „scriere diletantă”. Duiliu Zamfirescu? O „nulitate” („în fond, un Filimon cu aere de superioritate”).

„*Mumificarea*” lui Eminescu, „începută de Maiorescu și consfințită de Călinescu” m-a făcut să închid cărțuia, chiar dacă autorele își propuseseră altceva: „să n-o despart prematur de palmele dumneavoastră.” Dar cum să nu citești cum numără acribios *dildo*-urile din *Povestea poveștilor*, vraf în sacul babei. Le-a făcut reclamă ca „realizate din materiale 100 % naturale, deci beneficiind de certificat *bio*”, de altă calitate decât cele din *sex-shop*-uri scandinave. Să-și fi procurat proful imprudent vreun păpșoi crengian? Fiți precauți: nu cumva să fluierați când treceți pe lângă el.

Pentru că domnul Ghiță face parte dintre „ateii raționaliști, imuni la farmecele dubioase ale transcendenței” găsește că „versurile de maturitate ale lui Blaga au îmbătrânit urât”. Motive? „Fondul etnicist”, „utilizarea excesivă a motivelor pretins populare”. Gyr? Crainic? „Compozițiile sunt atât de proaste, încât nici nu merită să fie ironizate.” Oare domnul Ghiță vrea doar să contrarieze sau crede în ce scrie? Că Gala Galaction e „popă nespălat și enervant”, plictisind generații de elevi. Că Iorga e doar „histrionul ipocrit”. Ce-i place din Păstorel? Epigrama contra istoricului: „Barbă sus și barbă jos/Doamne cât e de bărbos/Iorga!” Și domnul Ghiță e îngrijorat ca nu cumva să scăpăm din vedere „contaminarea semantică dintre pilozitatea facială și cea pubiană.” Conducătorul de doctorate de la Craiova nu uită de catalogul celor 4000 de femei cucerite de Ion Barbu, nici de alcoolismul lui Bacovia, așa că cei trei mari B ai poeziei, Blaga, Bacovia, Barbu, au fost spulberați. „Poet național” îl vede pe Arghezi, deși sintagma insuportabilă stârnește „fiori naziști”. Ei, uite că domnul Ghiță nu poate fi *pieziș* poeziei lui Arghezi, ba chiar recunoaște că „nici măcar ironia n-o poate dizolva”.

Deruta privind valorile crește mai ceva ca apele Dunării. Tehnica luării locului, ca și cum n-ar avea fiecare un loc în istoria literaturii, a fost preluată din proletcultură, când A. Toma, cu *Piucii și frații lui mai mici* și „naș Ieminescu”, poetul Deșliu („Clipă stai, oprește-ți zborul / Se prăvale compresorul”) au luat locul lui Eminescu. În vremile noastre strămte și strămbe, când ura băntuie lumea, se tot extinde viziunea despre înlocuitori: Fondane în loc de Eminescu, Bonciu în loc de Rebreanu, Nina Cassian în locul întregii avangarde. Se tot merge din jos în mai jos. „Pa, Toni!”, îi spunea un ironist agresiv lui Anton Dumitriu. Piariști cu coate puternice fac loc unor

veleitari, crezând că au autoritate critică fără frontiere. Numai „fabulistul” istoriei, Lucian Boia, cam fără știință și fără conștiință, turnător vreme de 16 ani, îi mai întrece pe astfel de ficționari critici, dar și cei care o elogiază pe „iluminata oratoare” Ana Pauker sau scriu că Bănescu (președintele care credea că se ducea la Kabul, dar era așteptat la Cahul, în Basarabia) seamănă cel mai bine cu mareșalul Antonescu.

Când îi aud pe fricționari cum fac Hm, îmi devin antipatici, oricât mi-ar fi fost de simpatici. Dau cu telul în sufleu, ca să nu spun cu ce aruncă în oala cu fasole. Nu-i academic ce scriu acum? Dar este academic să-l faci pe Eminescu „învechit”, „inactual”, ca H.-R. Patapievic?

Camil Petrescu? Hm. Așa și așa. Modest. N-a avut succes în Franța. Rebreanu? Hm. *Ce Ion?* Miroase a bălegar. Maximum *Pădurea spânzuraților*. Doar niște defazați îl mai consideră de valoare pe Sadoveanu. De ce-am citi Sadoveanu, când îl avem tradus pe Sade la Editura Pisica neagră? G. Călinescu? Triplă impostură: a ratat și în proză, și în poezie, și în critică. Istoria literaturii e rateul cel mare. A ratat literar și a trădat din p.d.v. politic, înscriindu-se în Frontul lui Groz(e)a. Asta, ce-i drept, a fost o cădere etică, dar nu i-a folosit la nimic. Studentul Vicu Mândra, ajutat de mândrii săi frați, l-a scos de la catedră. Același domn Ghiță îl găsește „homoerotic”, „misogin”, „un balerin social” (care a reușit să scape de pușcăriile comunistă), „un dezertor moral”. G. Călinescu e „precum copiii întârziți mental.” Concluziv? Ce spune domnul Ghiță despre romanul lui Rebreanu, *Adam și Eva*, i se potrivește lui însuși mânășă: „Pe scurt, cartea este atât de proastă încât devine bună” (de comentat).

Ca să taxezi mediocritatea agresivă, impostura și mai agresivă, îți trebuie curaj. Lecția lui Maiorescu a fost uitată: cum că mediocritățile trebuie de la rău început scoase din literatură. Noi am ajuns la peste 2400 de scriitori cu carnet, ca să întrecem, pesemne, recordul lui Mao. Aud că am avea o debutantă cotizantă URSS la peste 80 de ani, dar sper să nu fie adevărat. Ar fi prea de tot.

„Puști literari cu autoritate de ieri după amiază”, cum le spune Aura Christi în *Trei mii de semne*, fac zob și zdrob la toba mare valorile, dar scriu, din prietenie, apologii mălăiețe. Așa critică, așa autori. Amatorismul criticilor și conjugat cu proza „la cea mai joasă ficțiune”, cum scrie în alt context Vasile Gogea. Mulți intră în orgasm literar de-a dreptul, oscilând între nuditatea femeii și nuditatea ideii. Ca-n snoava cu musafirii de-o prună, de două, de trei, sunt elogiați în funcție de cât cotizează. În Japonia, cei care își doresc dame de escortă plătesc taxa numită „întâlniri recompensate”. Cum să numim o recenzie contra taxă? „Întâlnire recompensată” cu cartea X sau Y?

Cititorul alege cărți cum joacă la 6 din 49: la plesneală. Năpădit de numărul enorm de tipărituri, renunță să mai cumpere, iar editorii reduc drastic și pe tăcute tirajele. Cutiile mele poștale gem de volumele cunoștințelor vagi, cu cererea (*imperios* necesară; un politician spune *impetuos* necesară) de-a le citi. Problema nu-i să scoți contra cost carte la PIM, ci să fie recenzată. Când nu te recenzază nimeni, îți scrii singur prezentarea pe coperta a patra: „Carte vandabilă, traductibilă și globalizantă.” Sau de globalizat?

Nicolae Silade, enervat de scriitorii care scriu mult și prost, pe necitite sau pe repezeală, îi adresează un NU lui Ion Heliade Rădulescu, pentru acea chemare: „Scrieți, băieți (orice), numai scrieți!”

Aș formula altfel: Citiți (nu orice), gândiți și faceți ce vreți: sunteți liberi. Firește, am în vedere masa de scris. Nu crezi în scris, nici scrisul nu crede în tine, de unde și trimiterea la augustinianul îndemn: „Lubește și fă ce vrei!”

Magda URSACHE

O poezie de Iustin Ilieșiu

Revista *Cosânzeana*, Anul VII, Nr. 24, din 25 decembrie 1923, care apărea la Cluj, a publicat o poezie scrisă de poetul **măierean Iustin Ilieșiu**, cu titlul *Impresii de Crăciun*. Redăm mai jos această poezie.

IMPRESII DE CRĂCIUN

STUDENTILOR ARESTAȚI LA VĂCĂREȘTI

Urlă vântul.
Fulgii țes covor de spumă și aștern cu el pământul.
Gerul cântă la ferestre - noaptea e întunecată,
Arborii bătrâni și negrii dorm cu inima 'nghetată.
Cucuveaua țipă straniu, corbii gândurilor zboară,
Fălfăirea lor sinistră mă'nspăimântă, mă'nfloară.

Limbi de flăcări mor în vatră,
Al tăcerii Cerber latră -
Și pustiul mă'apasă ca o lespede de piatră.

În palatele mărețe fierbe vinul și orgia,
Nimeni nu-și mai amintește că se naște azi Mesia.
Desfrânarea se întinde. Curtezanele alină
Fruntea conștilor năprasnici, cu ochi roșii, de morfină.
În castelele bogate cu lachei și sclavi și sclave
Palide figuri s'agită: trântori cu idei bolnave.
Și boieri cu fețe supte, prinși de lene, arși de ură
Clipocesc în largi fotolii îmbăiați în băutură.

Cluburile gem de chiot și orchestrele oftează
Și burghezi sătui de aur, groși la ceafe, aiurează.
Tinere perechi se plimbă prin saloanele bogate -
Isbucnesc în răs matroane mofturoase, decoltate.
Huet, zgomot, sună-argintii pela mesele de joc,
Și păpușele acestea parcă sunt la iarmaroc.

În castelele bogate fierbe vinul și orgia,
Nimeni nu-și mai amintește că se naște azi Mesia.

Cântă vântul.
Fulgii țes covor de spumă și aștern cu el pământul.
Iar la gratiile negre o lumină se aprinde:
Au venit pe nori de aur îngereii să colinde.

Ferecați în lanțuri grele zac în temniți fiii țării
Pe când lifiele străine sorb din cupe aurite
Vinul negrelor ispite.
Ferecați în lanțuri grele zac eroi nevinovați,
Pălmuiți de cei nevrednici, urgisiți, brutalizați -
Cei care azi iubesc avutul, țara, legea și credința
Stau ca hoții în celule - dar nu-i doare umiliința.
Rabdă frig în negre temniți, și li-e foame, căci n'au hrană
Și-și bat joc de ei păgânii în pornirea lor dușmană.
Ei sunt floarea țării noastre și ai neamului eroi -
Oare nimeni nu-i în țară ca să-i scape de nevoi?
Ei ne, sunt izbăvitorii cauzei sfinte, și martirii -
Nu-i mai ocrotește nimeni sub aripile iubirii?

Dar poporul stă la pândă.
O, studenți, fi-ți mândri'n lanțuri -înc'un pas pân' la
izbândă!
Nărui-se-vor vrăjmașii cei ce nu mai cred în legi!
Cauza noastră va învinge căci e cauza țării 'ntregi!
Auziți în depărtare buciulul redeșteptării -
În curând va bate ora, ora sfânta-a răzbunării!

Lângă gratiile negre o lumină se aprinde,
Au venit pe nori de aur îngereii să colinde:
Lângă iesle s'au oprit
Craii dela răsărit,
Căci acolo s'a născut
Domnul cel făr' de 'nceput...

În colibele pitite ard opaițele-orfane,
Moși albiți de roata vremii se închină la icoane.
Și bunicile în poală cu odrasle, basme spun
Și așteaptă să sosească, 'ntârziatul Moș-Crăciun.
S'aud pași în curte. Vine înghețat de frig în zori
Ca să 'mpartă daruri scumpe la copiii-ascultători.
Însă ei pândindu-i calea îi șoptesc dela ferești :
,,Moș-Crăciun
Tu ești bun,
Tu ești sfânt și mare ești,
Dă-le astăzi libertate celor dela Văcărești!

A consemnat **Valer POP**

Scrisori pe scobitori

Novembre... devreme și târziu...

Novembre cu fum,
așa cum trec frunzele prin mine acum,
ca printr-o fantomă alburie,
cum taie frunze sângerânde printr-o oglindă străvezie
inima lui Ylie,
așa cum paharul prinde o pojghiță argintie,
cămășa-i verde flutură pe catargul de carne și os,
cum cârja-i prinde luciul luminos,
țoalele de jos cresc tot mai gros înfășurând mere și
nuci,
cum cariul gigantic scrie prostii despre bătrânețe pe
uluci,
Novembre fumuriu cu pete multicolore,
amestec de-ntuneric și lumină,
tablouri cu griuri colorate cu părăluțe chele și câte-o
salvie senilă!
Novembre-n curcubeu de sentimente...
Novembre chior și alburii...
o prună stafidită abia se mai aține de capătul crengii,
cum și io de sfârșitul lunii și lumii abia mă mai țin,
e dimineață, dar e târziu...

Spuneri și supuneri de decembrie

Doamne, ce splendidă lumină de noiembrie! Se văd
frunzele până de(o)parte, Simt cum, suflățul meu
cu/la tine se-mparte!

Doamne, ce lumină divină!! Ce chestie splendidă!
Să stăm de întâi noiembrie în tricou și chiloți! De
halovin să-i speriem pe toți!

Am să-mi deschid o florărie, ș-am să vând aici pe
prețuri de nimic frunze de viță ori de viață de vie! Voi
desena icoana ta pe fiecare frunză arămie.

După orice pală de foc în vânt, fășăie frunze-n ploi
galbene alegănate-n pământ!

Tu ești o frunză, io-s frunzoi! Hai se ne aburcăm în
același arbore amândoi! Tu ești Eva, io-s Adamoi! Tu
ești o frunzuliță, io-s un frunzar. Te sărut apăsă și
toot mai rar!

Omidee a ieșit dintr-un măr. Io când (se mai
întimplă) să fac dragoste te țuc și te cuiciur de păr...

De-un veac de singurătate te aștept! Și păsărea asta
nu mai tace! Din piept !

Te caut prin noapte pe pipăite, pe căi nebănuite, cu
măinile nefiresc pe la spate alungite...scheletti a la
Giacometti!

Stele căzătoare-n noiembrie de sfântul Andrei,
Carul Mare strălucește-n bruma de pe ierburi, iar Orion
are alte treburi!

Stau izmenele mele întinse țepăn pe sârma întinsă
strună ca steagul american uitat pe Lună!

Zgomote și șoapte (...într-o gamă descrescendo...)

Hărmălaie matinală rok-neață,
Drujbe și motorete-n asurzală totală,
guiță porcul ghiță, doi pechinezi mârâie pe
chinezește,
o găină cotcodăcește pe românește, cucuriguu
cântă la trâmbița din gât,
vecinele suflă-n la trompetă, sfârâie ouălelele-n
tigăița cu omletă,
pe uliță duruie carele după potcoave scânteiate-n
pământ,
fășăie frunze-n ploi galbenealegănate de vânt,
cad merele newtoniene exploziv la pământ,
pentru tine-n șoapta gândului un cântecel cânt..

Ilie HOZA

Primiți colinda?

Copii măiereni, la colindat

Încet-încet, printre pașii pe care-i călcăm pe
omățul proaspăt, însoțiți de fulgii care continuă
să cadă neîncetat, ne apropiem tot mai mult de
sărbătorile de iarnă și de noul an!
Primiți din partea noastră cele mai frumoase
urări de bine! Sănătate multă, bucurii multe și
la cât mai multe dorințe îndeplinite! Să ne
bucurăm împreună, alături de toți cei dragi ai
noștri, de Nașterea Domnului și de Anul Nou!
Vă mulțumim că ați fost alături de noi și în anul
acesta!

Redacția revistei „Cuibul visurilor” vă
urează SĂRBĂTORI FERICITE și AN
NOU FERICIT!

Ierni de altădată, la Maieru

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viuț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Mircea Prahase,
Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa, Viorel-Daniel Partene.

Acest număr apare cu sprijinul financiar al Primăriei Maieru.

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare și tehnoredactare computerizată: Viorel-Daniel Partene

E-mail: icu_craciun@yahoo.com

Tipar: REVOX INTERNATIONAL PROD SRL, Bistrița,

Str. Gen. Grigore Bălan. nr. 25. tel: 0263 231 341 ISSN 1224 - 643